

УДК 796.332

Синіговець І.В., Сергієнко К.М., Чуста А.Ю.

СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ РІЗНОВИДИ ФУТБОЛУ

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

У статті підіймається питання історії виникнення, правил гри та перспектив розвитку сучасних українських різновидів футболу, таких як – "Футдаблбол" та "Футбол 3х3".

Ключові слова: футбол, м'яч, гравець.

Постановка проблеми. Серед багатьох численних видів спорту, які культивуються у системі фізичного виховання, футбол займає одне з провідних місць. Важко назвати інший вид спорту, який міг би змагатися з ним у популярності.

Доступність цієї гри, простота інвентарю й обладнання, величезна емоційність ігрових ситуацій, необхідність проявлення волі і мужності при подоланні дій суперників роблять футбол, як вид спорту цінним засобом фізичного виховання. Футбол дозволяє без великих матеріальних затрат досягти високого ступеня фізичної підготовленості та розвивати швидкість, силу, витривалість, спритність і багато інших рухових якостей, виховувати сміливість, дисциплінованість.

Через ігрову діяльність школяр чи студент входить у світ знань, на позитивному емоційному тлі починає вивчати азбуку науки, оволодіває духовними цінностями. У спортивній грі моделюється свого роду мікросуспільство, в рамках якого людина одержує початкову підготовку в галузі суспільної поведінки. Граючись, діти відчують радість від реалізації своїх фізичних і розумових сил, що є невід'ємною умовою розвитку.

Останнім часом у багатьох українських школах не має стандартних ігрових майданчиків, спортивних залів або достатнього контингенту учнів, щоб проводити заняття з футболу за шкільною програмою. Існуюча проблема зумовлює працівників фізичної культури проводити заняття з футболу використовуючи різноманітні різновиди даної гри, що склалися в тому чи іншому регіоні.

Актуальність теми полягає в потребі впровадження в практику навчання і тренування сучасних різновидів футболу, а також розробці питання про організацію найбільш сприятливого для фізичного розвитку дітей режиму навчально-тренувальної діяльності. У зв'язку з цим в статті представлені правила та історія виникнення альтернативних видів гри в футбол – "Футдаблбол" та "Футбол 3х3", який не потребує великих майданчиків, великої кількості гравців та дає можливість вчителям фізичної культури, керівникам спортивних гуртків і секцій, тренерам-викладачам спортивних шкіл вирішувати поставлені задачі та розширювати уявлення учнів про популярні сучасні різновиди футболу в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даний час в світі існує безліч різновидів футболу, в основному з меншою кількістю гравців, таких як: футзал, пляжний футбол, тенісбол, футволей, футбольний фрістайл та багато інших [3]. В Україні народилися і успішно розвивається декілька різновидів футболу – "Український футбол" з міжнародною назвою "Футдаблбол" (гра у футбол двома м'ячами одночасно), та "Футбол 3х3". В даний час в доступній літературі відсутні будь які дані про вищезгадані різновиди футболу [1, 2].

Формування цілей статті. Дослідження було направлене на вивчення історії виникнення, правил гри та перспектив розвитку сучасних українських різновидів футболу, таких як – "Футдаблбол" та "Футбол 3х3". Основним методом дослідження був аналіз літературних джерел.

Виклад основного матеріалу дослідження

"Футдаблбол" недавно з'явився у нас в країні, основоположниками стали українці, які і провели перший в історії матч по футдаблболу в 2007 році на стадіоні футбольного клубу "Оболонь". Суть його проста – все, як у футболі традиційному, тільки грають команди двома м'ячами одночасно, і положення "поза грою" не існує.

Спрощені правила гри "Футдаблбол"

Гра йде по правилах футболу з деякими змінами і доповненнями. М'ячі різного кольору, один може бути смугастий, за умови, що другий одноколірний.

Стійка і поперечина воріт можуть бути різноколірними.

Стандартне футбольне поле з розміткою

Чотири судді. Два – в полі, два – на лініях. У суддів в полі форма різного кольору, а свистки, з різною тональністю звучання.

Суддя контролює гру з одним м'ячем і відповідає за весь матч.

Припинити матч (два довгі свистки), у разі травмування гравця, може тільки суддя.

Помічник судді в полі повинен мати звуковий сигнал (свисток), відмінний від сигналу судді, для того, щоб гравці чули, з яким м'ячем гра зупинена або відновлена.

У випадках, коли обидва м'ячі одночасно вводяться в гру, помічник в полі своїм сигналом, дублює початок гри.

Помічник судді в полі контролює гру з іншим м'ячем і самостійно оцінює порушення правив при грі з контрольованим ним м'ячем.

Бічні судді допомагають суддям в полі, знаходячись за бічною лінією.

Бічні помічники судді повинні мати прапорці такого ж розфарбовування як м'ячі, для того, щоб підняттям вгору відповідного прапорця, сигналізувати, в грі з яким м'ячем відбулося порушення.

Положення "поза грою" немає;

Кількість замінів – не обмежено. Головне, щоб в обох командах була однакова кількість заявлених гравців;

Формат матчу – два тайми по 45 хвилин "брудного" часу.

На початку матчу і всіх подальших таймів воротарі обох команд вводять м'ячі в гру ударом з кута площі воріт. У цей момент кожна команда знаходиться на своїй половині поля.

Після забитого гола: команда, що пропустила гол, починає гру з центру поля, суддя контролюючий м'яч, бере його в руки і йде в центр поля і там чекає, поки другий м'яч покине межі поля, без призначення кутового удару, або потрапить до рук до воротаря або опиниться в комірах.

Якщо м'ячі одночасно забиті в різні ворота, то гру починають воротарі як на початку матчу, але з 11-метрової відмітки.

У разі, коли один м'яч потрапляє у ворота, гра з цим м'ячем припиняється до тих пір, поки другий м'яч не покине межі поля, без призначення кутового удару, або не потрапить у ворота, або не опиниться біля одного з воротарів.

– Якщо другий м'яч потрапив в ті ж ворота, то обидва м'ячі вводяться в гру одночасно командою тієї, що пропустила голи, при цьому один м'яч вводиться в гру в центрі поля, а інший вводиться в гру воротарем з 11-метрової відмітки.

– Якщо другий м'яч потрапляє за бічну лінію, то перший м'яч вводиться в гру команда, що пропустила гол – в центрі поля, а другий м'яч – вкидається одночасно із-за бічної лінії в центрі поля командою суперника, що втратила м'яч за бічну лінію.

– Якщо другий м'яч виходить за лінію воріт, без призначення кутового удару або потрапляє до рук воротаря, то він вводиться в гру одночасно з першим м'ячем.

– Якщо другий м'яч виходить за лінію воріт, з призначенням кутового удару, то з цим м'ячем гра не закінчена, спочатку пробивається кутовий удар, а потім поновлюється матч.

У всіх випадках відновлення матчу, після забитого голу, команди знаходяться на своїй половині поля.

У разі призначення 11-метрового удару, суддя не зупиняє матч поки другий м'яч не покине межі поля, без призначення кутового удару або не опиниться біля воротаря. Пробивається 11-метровий удар, а потім обидва м'ячі одночасно вводяться в гру.

Якщо в грі з другим м'ячем теж призначений 11-метровий удар, то вони пробиваються по черзі.

У разі призначення штрафного удару, гра з цим м'ячем припиняється до тих пір, поки другий м'яч знаходиться в грі.

Вводиться другий м'яч в гру разом з першим (штрафним) м'ячем у випадку:

– якщо другий м'яч вийшов за бічні лінії;

– якщо другий м'яч вийшов за лінію воріт тієї команди, що проводить штрафний удар;

– якщо другий м'яч вийшов на кутовий біля будь-яких воріт;

– якщо другий м'яч потрапив до рук воротаря тієї команди, що проводить штрафний удар;

– якщо з другим м'ячем призначений штрафний удар в будь-яку сторону.

У разі призначення вільного удару або спірного м'яча гра з цим м'ячем не зупиняється.

У непередбачуваних ситуаціях рішення по введенню в гру м'ячів залишається за арбітром [2].

Історія "Футболу 3х3" бере початок ще з 2002 року. А з 2003 вже проводяться регулярні турніри. Гра народилася в м. Чернігові, її винахідником вважається студент Чернігівського державного технологічного університету – Синиця Миколай Юрійович. В 2007 році засновником, було створено асоціацію футболу 3х3 для забезпечення професійного рівня підготовки та проведення змагань з цього виду спорту. У березні 2008 року асоціація футболу 3х3 увійшла до складу Чернігівської регіональної федерації футболу. З року в рік турніри набирають обертів, з'являються все нові й нові прихильники цієї

гри. Сьогодні "Футбол 3х3" завдяки своїй популярності та демократичності став не просто розвагою, а загальним видом спорту, що доступний кожному, без статевих або вікових обмежень.

Спрощені правила гри "Футбол 3х3"

1. Поле для гри повинно мати форму обрізаного з двох боків пів еліпса, як показано на малюнку. Довжина бічної лінії повинна бути більше довжини середньої лінії. Довжина бічної лінії має бути не менше 22 м. і не більше 26 м. Довжина середньої лінії – не менше 14 м. і не більше 17 м. (рис. 1).

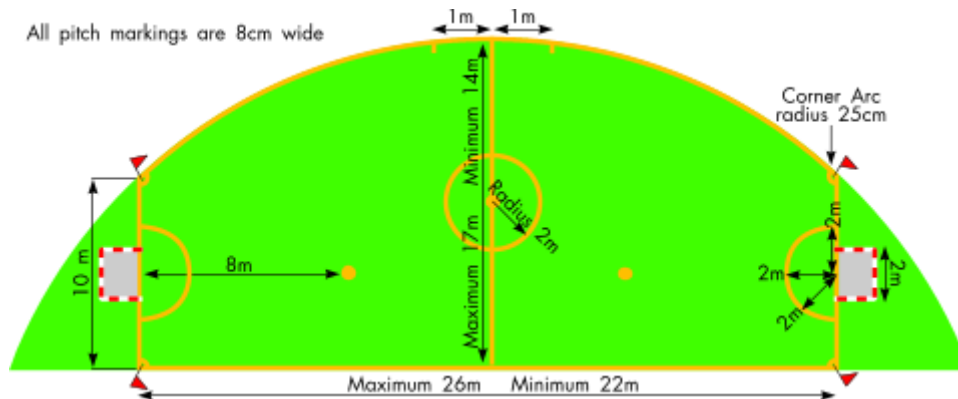

Рис. 1 Поле для гри "Футбол 3х3"

2. Відстань між стійками воріт (внутрішній розмір) складає 2 м, а відстань від нижнього краю поперечки до площини ігрового майданчика – 1,2 м. (рис. 2).

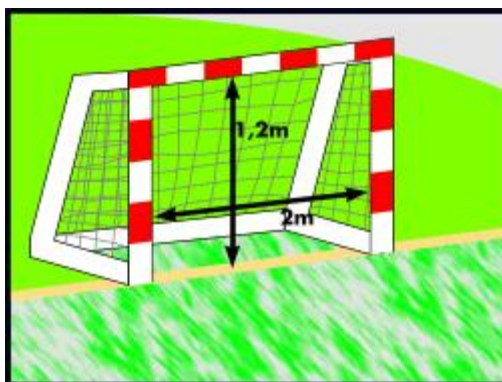

Рис. 2 Ворота для гри "Футбол 3х3"

3. У матчі беруть участь дві команди, кожна з яких складається з 3 гравців, при цьому один з них є воротарем. Максимальна кількість дозволених запасних гравців дорівнює трьом. Кількість замін у ході матчу необмежена. Замінений гравець може знову вийти на поле замість будь-кого з інших гравців.

4. Матч продовжується два рівних періоди (тайми) по 10 хвилин.

5. Гол, забитий головою, рахується за два. Тобто, якщо, рахунок 0:0, і гравець забиває головою, то рахунок стає одразу 2:0 на користь команди, що забила головою.

6. Штрафний удар призначається, якщо гравець:

- вдарить чи намагатиметься вдарити суперника рукою чи ногою;
- стрибне на суперника;
- штовхне або затримає суперника;
- навмисно зіграє у м'яч рукою (не стосується воротаря у своєму штрафному).

Вище вказані порушення накопичуються.

7. Пенальті (шот-аут) призначається, якщо будь-яке з вищеперерахованих порушень гравець зробив у своєму штрафному майданчику. Також призначається шот-аут при:

- порушенні правил, за яке гравець отримує жовту чи червону картку;
- воротар бере м'яч у руки від свого гравця;
- при 5 командних фолах, кожний наступний карається шот-аутом.

8. Вільний удар призначається, коли:

- гравець зіграв небезпечно;

- заважає воротарю ввести м'яч у гру;
- воротар тримає м'яч у руках більше 4 секунд;
- зробить будь-яке інше порушення, про яке не згадувалось у правилах.

9. Порушення з пред'явленням жовтої картки тягне за собою вилучення гравця, що провинився, на 1 хвилину, призначення шот-ауту. Порушення з пред'явленням червоної картки тягне за собою вилучення гравця, що провинився, на 3 хвилини, призначення шот-ауту.

10. Порядок виконання 8-метрового (шот-ауту):

- гравець що виконує удар, рухається з м'ячем вперед у напрямку воріт;
- на виконання удару дається 7 секунд;
- воротар не має права виходити за межі штрафного майданчика;
- гра зупиняється арбітром, якщо був забитий гол, м'яч вийшов за межі поля, був дотик м'яча до воротаря, стійок чи поперечки (і після цього м'яч відскочив у поле), або ж пройшло 7 секунд;
- гол зараховується, якщо м'яч повністю перетнув лінію воріт між штангами та під поперечкою;
- навіть якщо був дотик до воротаря, стійок, поперечки, арбітра (що знаходиться у межах поля), і після цього м'яч потрапив у ворота, то гол не треба відмінити [1].

Дякуючи, асоціації футболу 3х3, а також тих, хто самовіддано служив йому в минулому головним чином, їхнім зусиллям досягнуті не тільки нинішні успіхи футболу 3х3, а й закладено фундамент його успішного розвитку у майбутньому. Активна діяльність багатьох структур та окремих людей у справі розвитку футболу 3х3 надає впевненості у блискавичних перспективах, що відкриваються перед даним різновидом гри.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку

1. Представлені правила та історія виникнення альтернативних видів гри в футбол – "Футдаблбол" та "Футбол 3х3" дають можливість вчителям фізичної культури, керівникам спортивних гуртків і секцій, тренерам-викладачам спортивних шкіл вирішувати поставлені задачі та розширювати уявлення учнів про популярні сучасні різновиди футболу в цілому.

2. Ентузіазм усіх подвизників та організацій разом із чудовим інструментом, яким, сподіваємося, є дані ігри, дадуть змогу позитивно вплинути на наше суспільство, прийнявши до уваги усі життєво важливі принципи, притаманні спорту. Творці "Футдаблбол" та "Футбол 3х3" переконані, що ці види спорту стануть джерелом радості та засобом активного здорового відпочинку для нашої молоді, спортсменів-любителів і професіоналів, а також для зростаючої армії прихильників і вболівальників.

Використані джерела

1. Асоціація "Футболу 3х3" Офіційний сайт. [Електронний ресурс]: Режим доступу – www.football3x3.com.ua.
2. Ассоциация "Футдаблбол – новая эра" Официальный сайт. [Электронный ресурс]: Режим доступа – www.footdoubleball.org.ua
3. Вікпедія (вільна енциклопедія) [Електронний ресурс]. Режим доступу – www.uk.wikipedia.org.

Синиговец И.В., Сергиенко К.Н., Чуста А.Ю.

СОВРЕМЕННЫЕ УКРАИНСКИЕ РАЗНОВИДНОСТИ ФУТБОЛА

В статье поднимаются вопросы истории возникновения, правил игры и перспектив развития современных украинских разновидностей футбола, таких как – "Футдаблбол" и "Футбол 3х3"

Ключевые слова: футбол, мяч, игрок.

Sinigovets I.V., Sergienko K.N., Chusta A.Y.

MODERN UKRAINIAN FOOTBALL VARIETIES

The article deals with the questions of the origin and rules of the game, prospects of the modern Ukrainian football varieties development such as "futdoubleball" and "Football 3x3".

Key words: football, ball, player.

Стаття надійшла до редакції 31.03.2011